

POSTANOWIENIE

19 grudnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Agnieszka Jurkowska-Chocyk

na posiedzeniu niejawnym 19 grudnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko T. S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,

na skutek skargi kasacyjnej T. S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 27 lutego 2023 r., I ACa 697/21,

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

II. zasadza od T. S. na rzecz A. K. kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego;

III. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Krakowie na rzecz adw. D. W. kwotę 5 400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych), powiększoną o podatek VAT, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 27 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelacje stron od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z 3 lutego 2021 r. (pkt I), zniósł wzajemnie pomiędzy nimi koszty postępowania apelacyjnego (pkt II) i przyznał od

Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika pozwanego ustanowionego z urzędu wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną pozwanemu w postępowaniu apelacyjnym.

Wyrok ten został zaskarżony przez pozwanego skargą kasacyjną w zakresie oddalenia jego apelacji i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej pozwany upatrywał w fakcie wydania wyroku przez Sąd Apelacyjny w składzie jednoosobowym i nieuwzględnieniu treści aktu oskarżenia, który wpłynął przeciwko pozwanej w sprawie karnej w 2023 r. Z kolei nieważność postępowania – w ocenie pozwanego – wynika z nieuwzględnienia przez Sąd drugiej instancji tego, że w postępowaniu pierwszoinstancyjnym pozwany został pozbawiony możliwości obrony swych praw, albowiem wyrok zapadł na posiedzeniu niejawnym przed złożeniem przez niego wszystkich dowodów i wyjaśnień w sprawie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódka wniosła o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna pozwanego nie zawiera argumentów uzasadniających jej merytoryczne rozpoznanie.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania

ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Chybione jest twierdzenie, że w sprawie zaistniała nieważność postępowania. Rozstrzygnięcie Sądu II instancji zostało wydane w oparciu o obowiązujące w jego dacie przepisy prawa, tj. art. 15zzs ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.). Zgodnie z nim w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19 oraz w ciągu roku od odwołania tego z nich, który obowiązywał jako ostatni, w sprawach rozpoznawanych według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego; w pierwszej i drugiej instancji sąd rozpoznaje sprawy w składzie jednego sędziego, z wyjątkiem spraw rozpoznawanych w składzie jednego sędziego i dwóch ławników; prezes sądu może zarządzić rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów, jeżeli uzna to za wskazane ze względu na szczególną zawartość lub precedensowy charakter sprawy. Zatem Sąd drugiej instancji, wydając orzeczenie w przedmiotowej sprawie w składzie jednoosobowym, działał na podstawie i w granicach prawa. W konsekwencji brak jest podstaw o stwierdzenia, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane w warunkach nieważności postępowania. Nie zachodzi nieważność postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.) w przypadku, gdy ustawa (choćby tylko temporalna) wprost wskazuje skład sądu i sprawa została rozpoznana w takim właśnie składzie, czyli zgodnie z kryteriami ustawowymi (tak m.in. postanowienie SN z 8 sierpnia 2024 r., I CSK 3931/23).

Procedowanie w tym czasie uchwały składu siedmiu sędziów w sprawie III PZP 6/22 nie zmienia przedstawionej powyżej oceny, a sama treść podjętej uchwały jest sprzeczna z przytoczonym i nie budzącym wątpliwości przepisem prawa, obowiązującym w dacie jej wydania. W polskim porządku prawnym Sąd Najwyższy nie ma kognicji do stwierdzania niezgodności ustaw z Konstytucją. Na podstawie art. 188 pkt 1) Konstytucji RP jedynym uprawnionym w tej mierze

organem jest Trybunał Konstytucyjny, który orzeka w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją. W uzasadnieniu postanowienia z 24 października 2024 r. (I CSK 4000/23) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że w myśl art. 7 Konstytucji RP, organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Art. 87 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia. Brak wymienienia uchwał Sądu Najwyższego nie jest przypadkowy, a w połączeniu z art. 188 pkt 1) Konstytucji RP daje jasną odpowiedź, co do braku kompetencji Sądu Najwyższego w kwestii badania zgodności ustaw z Konstytucją.

Rozważając problem ewentualnego pozbawienia pozwanego możliwości obrony swych praw przed Sądem I instancji należy zwrócić uwagę, że badanie w postępowaniu kasacyjnym nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji ma charakter pośredni i jest możliwe, gdy skarżący w ramach drugiej podstawy kasacyjnej zarzuca sądowi drugiej instancji naruszenie art. 378 § 1 w związku z art. 386 § 2 k.p.c., przez nieuwzględnienie nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji (tak m.in. postanowienie SN z 15 lutego 2000 r., III CKN 1204/99; wyrok SN z 11 stycznia 2006 r., III CK 328/05). Takie uchybienie sądu drugiej instancji może być jednak skuteczną podstawą skargi kasacyjnej tylko wówczas, gdy mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy przed sądem drugiej instancji (por. wyroki SN z: 21 listopada 1997 r., I CKN 825/97, OSNC 1998 nr 5, poz. 8; 20 lutego 1998 r., II CKN 600/97, OSP 1999 nr 3, poz. 58; postanowienie SN z 30 czerwca 2020 r., IV CSK 706/19). W rozpoznawanej sprawie taki wpływ nie miał miejsca.

Dokonując zatem oceny, czy w sprawie ziszcza się określona w art. 378 pkt 5 k.p.c. przesłanka nieważności postępowania, konieczne jest ustalenie: czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość działania strony w postępowaniu, a następnie ustalić czy skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji. Dopiero kumulatywne spełnienie powyższych przesłanek może świadczyć o ziszczeniu się w sprawie dyspozycji art. 379 pkt 5 k.p.c. (zob. wyroki

SN: z 29 maja 2024 r., II CSKP 1775/22; z 23 listopada 2022 r., II CSKP 970/22, OSNC 2023 r., Nr 5, poz. 55).

W okolicznościach tej sprawy – na co zwróciła uwagę powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną – Sąd Apelacyjny w ramach swojej kognicji, w granicach zaskarżenia, szczegółowo ponownie przeanalizował zgromadzony w aktach materiał dowodowy, dokonał jego oceny i odniósł się do wszystkich zarzutów sformułowanych w apelacjach stron. Wyklucza to więc uznanie, że w sprawie doszło do wydania wyroku w warunkach nieważności z uwagi na pozbawienie pozwanego możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).

W ustalonych w sprawie okolicznościach faktycznych nie można przyjąć, że skarga kasacyjna pozwanego jest uzasadniona. Z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić swoje twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49; 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, Nr 4, poz. 75; 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06).

Skarga kasacyjna pozwanego nie spełnia powyższych kryteriów. Zainicjowane aktem oskarżenia przeciwko powódce postępowanie karne nie podważa poczynionych w sprawie ustaleń, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398³ § 3 k.p.c.).

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego znajduje swoje oparcie w art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz

w zw. z § 2 pkt 7 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Z kolei o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2024 r., poz. 763).

[SOP]

[a.ł]